

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 14/2000 vp laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta. Eduskunta, jolle ympä-

ristövaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 4/2000 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 6 §, 12 §:n 1—3 momentti, 13 §:n 1 ja 3 kohta, 14 §:n 2 momentti, 15 §, 16 §:n 3 momentti, 17 §, 19 §:n 1—3 momentti, 30, 31 ja 33 §,

sellaisina kuin ne ovat, 6 §, 12 §:n 1 ja 3 momentti, 13 §:n 1 ja 3 kohta, 14 §:n 2 momentti, 15 ja 17 §, 19 §:n 1—3 momentti sekä 30 ja 33 § laissa 204/1987 sekä 12 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti laissa 739/1985 ja 31 § mainituissa laeissa 739/1985 ja 204/1987, sekä

lisätään 16 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2, muutettu 3 ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4—6 momentiksi, sekä lakiin uusi 27 b § seuraavasti:

6 §

Jos Suomen vesialueella alus uppoaa, joutuu karille, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy vesien pilaantumisen vaara, Suomen ympäristökeskus voi määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä Suomen ympäristökeskuksen on neuvoteltava merenkulkulaitoksen, aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutuksenantajien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua aiheuttamatta haitallista viivytystä.

Suomen ympäristökeskus voi noudattaen soveltuvien osin 1 momentin säännöksiä määrätä ryhdyttäväksi Suomen tekemien voimassa olevien kansainvälisten sopimusten

mukaisiin vesien pilaantumista ehkäiseviin tai rajoittaviin toimenpiteisiin myös Suomen vesialueen ulkopuolella.

12 §

Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen (*alusöljyvahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on öljyvahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo kunnan sekä sataman, teollisuus- tai varastolaitoksen taikka telakan omistajan velvollisuudeksi säädetyn alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Kunnan on alueellaan huolehdittava alusöljyvahinkojen torjunnasta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Kunnalla on sitä var-

ten oltava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jos se paikallisiin oloihin nähden ei ole ilmeisen tarpeeton, sekä nimetty viranomainen, joka on vastuussa torjunnan järjestämisestä ja johtamisesta kunnan alueella. Kunta voi sopia alusöljyvahinkojen torjunnasta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan omistajan kanssa.

Kunnan alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

13 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat:

1) Suomen ympäristökeskus;

3) alueellinen ympäristökeskus; sekä

14 §

Ympäristöministeriö antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa mainituista laitteista ja tarvikkeista sekä niiden määräistä. Säännöksiä antaessaan ministeriö ottaa huomioon sataman liikenteen ja erityisesti siellä käyvien säiliöalusten määrän ja muut öljyvahingon vaaraan vaikuttavat seikat, asianomaisen sataman, laitoksen tai telakan taloudellisen kantokyvyn sekä maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnasta johtuvat tarpeet.

15 §

Jos katsotaan tarpeelliseksi sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita 14 §:ssä mainittuihin kohteisiin enemmän kuin sataman, laitoksen tai telakan omistaja koh- tuudella voidaan velvoittaa hankkimaan, taikka sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita muihin kuin edellä mainittuihin kohteisiin, Suomen ympäristökeskus suorittaa hankinnan valtion puolesta. Hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa säädetään.

Suomen ympäristökeskus voi luovuttaa hankitun torjuntakaluston ja -tarvikkeet alueellisen ympäristökeskuksen, merenkululaitoksen, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai muun valtion viranomaisen omistukseen tai hallintaan, taikka kunnan tai 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai

telakan omistajan hallintaan. Tämä on velvollinen huolehtimaan torjuntakaluston ja -tarvikkeiden säilyttämisestä, huollosta sekä siitä, että niitä voidaan tarvittaessa viivytyksettä käyttää öljyvahinkojen torjuntaan.

16 §

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteen vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksu voi sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvä aluksista peräisin olevien jätteen vastaanottamisesta perittävän maksun osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa. Maksu voidaan porrastaa alustyyppin ja aluksen kokoluokan mukaan, mutta sen suuruus ei saa riippua siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksusta voidaan myöntää alennusta, jos aluksella käytetään laitteita, menetelmiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, joiden ansiosta aluksen maihin jättämän öljyisen jätteen määrä on tavallista vähäisempi.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteen vastaanottamisesta ei kuitenkaan peritä maksua niiltä aluksilta, jotka merenkululaitos on 27 a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteen jättöpakosta.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista laitteista.

17 §

Alueellinen ympäristökeskus voi antaa määräyksiä 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan omistajan velvollisuudesta ryhtyä säiliöaluksista aiheutuvien öljyvahinkojen ehkäisemiseksi ennakkoitoimenpiteisiin, kuten rajoituspuomien asettamiseen ja vartioinnin järjestämiseen.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, usean kunnan alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei kuntaa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä, torjuntatöiden johtajana toimii

aluepalopäällikkö. Jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään tai siihen muuten on erityistä syytä, Suomen ympäristökeskus voi määrätä torjuntatöiden johtajasta toisin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Suomen ympäristökeskus asettaa torjuntatöiden johtajan käyttöön tarpeellisen henkilöstön, kaluston ja tarvikkeet. Näissä tapauksissa kunta ja 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistaja ovat velvollisia alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatöiden johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatöiden johtajan käytettäväksi.

Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa 1 momentissa tarkoitetun öljyvahingon torjuntaan.

27 b §

Aluksista Suomen aluevesillä aiheutuvien, muiden vahingollisten aineiden kuin öljyn aiheuttamien ympäristövahinkojen (*aluskemikaalivahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle.

Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on aluskemikaalivahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa torjunnan järjestämiseen ja torjuntaan.

Kunta on velvollinen antamaan pyydettyä virka-apua aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaiselle. Jos vahingon torjuminen sitä vaatii, kunnan viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

Mitä 13, 15, 18, 19 ja 19 a §:ssä säädetään alusöljyvahinkojen torjunnasta, koskee soveltuvin osin myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa. Kunta on velvollinen alueensa ulkopuolellakin asettamaan Suomen ympäristökeskuksen asettaman torjuntatöiden johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatöiden johtajan käytettäväksi aluskemikaalivahinkojen torjumiseen.

Poiketen siitä, mitä 18 §:n 3 momentissa, 19 §:n 4 momentissa ja 19 a §:n 2 momentissa säädetään alusöljyvahinkojen torjuntavahingon torjunnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta, aluskemikaalivahingon torjumiseksi annetusta avusta ja aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuneesta vahingosta maksetaan täysi korvaus valtion

varoista. Valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

30 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat merenkululaitos, Suomen ympäristökeskus ja alueelliset ympäristökeskukset.

Merenkululaitoksen tehtävänä on, sen lisäksi, mitä 4, 5, 5 a ja 5 b §:ssä säädetään, valvoa aluksista, niiden rakenteesta, varusteista, miehityksestä, käytöstä sekä ilmoitusvelvollisuudesta tässä laissa ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitetut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista.

Rajavartiolaitos, poliisi, tulli, Merentutkimuslaitos ja puolustusvoimat ovat velvollisia toimialoillaan osallistumaan valvontaan ja pyydettyä antamaan virka-apua valvontaviranomaisille. Merenkululaitos on velvollinen antamaan virka-apua Suomen ympäristökeskukselle ja alueellisille ympäristökeskuksille 3 momentissa tarkoitetuissa valvontatehtävissä.

31 §

Rajavartiolaitos, puolustusvoimat, merenkululaitos, Merentutkimuslaitos, poliisi, lääninhallitus ja tielaitos ovat pyydettyä valvontaa antamaan tarpeellista virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille. Jos vahingon torjuminen sitä edellyttää, mainittujen viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

Alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisten ja 1 momentissa mainittujen viranomaisten tulee yhdessä laatia alueellisen ympäristökeskuksen johdolla suunnitelma yhteistoiminnasta 19 ja 27 b §:ssä tarkoitettujen vahinkojen torjuntatyössä. Suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

Asetuksella säädetään yhteistoimintasuunnitelman sisällöstä ja laatimisesta. Ympäristöministeriö vahvistaa kuitenkin

suunnittelussa noudatettavan aluejaon ja määrää suunnitelman laadinnasta vastaavan alueellisen ympäristökeskuksen.

33 §

Merenkululaitoksen 4 §:n taikka Suomen ympäristökeskuksen 6 §:n tai 19 §:n 1 momentin nojalla tekemiin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Lain 31 §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma on kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta muutettava kattamaan myös yhteistoiminta aluskemikaalivahinkojen torjunnassa.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2000
